

COUNCIL OF EUROPE

Platform to promote the protection of
journalism and safety of journalists

SAVET EVROPE

Platforma za unapređenje zaštite novinarstva i
bezbednosti novinara

Tematski pregled¹
Ažurirano: jun 2018.

NEKAŽNJIVOST IZVRŠILACA FIZIČKIH NAPADA NA NOVINARE²

Relevantna sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava

Član 2 (pravo na život): Pozitivne obaveze sprovođenja delotvornih istraga nakon ubistva ili nestanka novinara

Obaveza zaštite prava na život prema članu 2 Evropske konvencije o ljudskim pravima (Konvencija), a u vezi sa opštom obavezom države prema članu 1 Konvencije da svakom u njenoj nadležnosti jemči prava i slobode utvrđene Konvencijom, iziskuje postojanje nekog oblika delotvorne zvanične istrage kada dođe do ubistva novinara ili drugih medijskih radnika kao posledice upotrebe sile. Suštinska svrha takve istrage je da se osigura delotvorna primena domaćih zakona kojima se štiti pravo na život, kao i da se, u onim slučajevima koji uključuju predstavnike ili organe države, osigura njihova odgovornost za smrt do koje je došlo pod njihovom odgovornošću. Oblik istrage kojim će se ostvariti navedene svrhe može da se razlikuje u različitim okolnostima. Međutim, bez obzira koji način rada se koristi, vlasti moraju da postupaju *proprio motu*, samoinicijativno - onog trenutka kad dođu do saznanja o određenoj stvari. Ne mogu prepustiti inicijativi najbližih srodnika ni podnošenje zvanične žalbe ni preuzimanje odgovornosti za vođenje bilo kakvog istražnog postupka.

Da bi istraga o navodnom ubistvu od strane predstavnika države bila delotvorna, lica odgovorna za istragu i lica koja je sprovode treba da budu nezavisna od onih koji su umešani u događaje radi utvrđivanja i kažnjavanja odgovornih. Vlasti moraju da preduzmu sve raspoložive mere da prikupe dokaze u vezi sa slučajem. Svaki nedostatak istrage koji umanjuje mogućnost da se utvrdi uzrok

¹ Ovaj informativni pregled ne predstavlja pravnu procenu upozorenja i ne treba ga tretirati ili koristiti kao takvog.

² Ovaj dokument je preveden na srpski jezik u okviru zajedničkog programa Evropske unije i Saveta Evrope „Horizontal Facility za Zapadni Balkan i Tursku 2019-2022, i projekta „Sloboda izražavanja i sloboda medija u Srbiji (JUFREX)“. Ovaj nezvanični prevod se objavljuje uz podršku Evropske unije i Saveta Evrope, ali pod isključivom odgovornošću prevodioca.

Prevod sufinansiran
od strane Evropske unije

smrti ili lica odgovorna za smrt, bilo da su direktni izvršioци ili nalogodavci ili organizatori zločina, predstavlja rizik da istraga neće zadovoljiti ovaj standard. Takođe, postoji zahtev u pogledu ažurnosti i razumne ekspeditivnosti koje se podrazumevaju u ovom kontekstu. Hitno reagovanje vlasti sprovođenjem istrage o upotrebi ubojite sile ili o nestanku od suštinskog je značaja za poverenje javnosti u vladavinu prava i sprečavanje sumnje da su ti organi bili umešani u nezakonite radnje ili da su ih tolerisali.

Nepostojanje delotvorne istrage ubistva novinara koji je kritikovao Vladu

Huseynova protiv Azerbejdžana - [10653/10](#)

Presuda 13.4.2017. godine

Muž podnositeljke predstavke, g. Elmar Huseynov, bio je istaknuti nezavisni novinar u Azerbejdžanu. U martu 2005. godine ubijen je pucnjem iz vatrenog oružja kada se vraćao kući s posla. Pokrenut je krivični postupak, a dva državljana Gruzije identifikovana su kao osumnjičeni. Gruzijske vlasti su odbile da ih izruče iz Gruzije u Azerbejdžan. Podnositeljka predstavke se žalila na osnovu člana 2 da su njenog supruga ubili predstavnici države i da domaće vlasti nisu sprovele adekvatnu i delotvornu istragu.

Međunarodnim instrumentima, kao što su Evropska konvencija o ekstradiciji i Konvencija iz Minska iz 1993. godine, čije su strane ugovornice bile obe države, jasno je predviđeno ustupanje krivičnog predmeta gruzijskim vlastima kako bi po optužbi za ubistvo bili krivično gonjeni u Gruziji. Zaista, gruzijske vlasti su izričito uputile na tu mogućnost u svom odgovoru na zahtev za izručenje. Nije bilo dokaza da su azerbejdžanske vlasti razmotrile takvu mogućnost.

Iako je podnositeljka predstavke dobila status žrtve u istrazi, istražni organi su joj stalno uskraćivali uvid u spise predmeta. Merodavnim domaćim zakonodavstvom nije bilo obezbeđeno pravo uvida, što je situacija koju je Sud smatrao neprihvatljivom. Ta je situacija lišila podnositeljku predstavke mogućnosti da zaštiti svoje legitimne interese i sprečila je bilo kakav nadzor javnosti nad sprovođenjem istrage.

Uzimajući u obzir celokupni činjenični kontekst predmeta, navodi podnositeljke predstavke da je ubistvo njenog muža bilo povezano sa njegovim aktivnostima kao novinara nisu uopšte zvučali neverovatno. Časopis koji je on vodio imao je reputaciju glasila koje je vrlo kritično prema azerbejdžanskoj vladi i opoziciji; vlasti Azerbejdžana su ometale njegovo objavljivanje ili distribuciju; a protiv njega je pokrenuto preko trideset parničnih i krivičnih postupaka. Bilo je očigledno da bi njegovo ubistvo moglo da ima odvratajući efekat na rad drugih novinara u zemlji. U takvim okolnostima, postojali su svi razlozi da istražni organi s posebnom pažnjom ispituju da li je ubistvo, za koje se činilo da je pažljivo planirano, moglo da bude povezano sa njegovim novinarskim aktivnostima.

Evropski sud za ljudska prava zaključio je da azerbejdžanske vlasti nisu sprovele adekvatnu i delotvornu istragu o okolnostima ubistva supruga podnositeljke predstavke.

Zaključak: Kršenje člana 2 (nepostojanje delotvorne istrage).

Smrt političkog novinara navodno kao posledica prinudnog nestanka i neuspeh vlasti da obezbede delotvorne istrage

Gongadze protiv Ukrajine - [34056/02](#)

Presuda 8.11.2005. godine

Podnositeljka predstavke je supruga nestalog novinara, poznatog po svojoj političkoj nezavisnosti i otkrivanju slučajeva korupcije. Žalila se da državni organi nisu zaštitili život njenog muža i da nisu istražili njegov nestanak i smrt. Takođe je navela da su najnovije informacije koje je dala ukrajinska vlada potvrdile direktnu umešanost predstavnika države u ubistvo njenog supruga, ali da se čini da je istraga ograničila predmet na krivično gonjenje direktnih izvršilaca, ne obuhvativši one koji su ga naredili i organizovali.

Evropski sud za ljudska prava je konstatovao da su domaće vlasti morale biti svesne ugroženosti novinara koji je izveštavao o politički osetljivim temama. Ipak, njihov odgovor ne samo da je bio formalistički, već i očigledno nemaran.

Sud je dalje konstatovao da su kasniji događaji, koji otkrivaju moguću umešanost državnih službenika u nestanak i smrt novinara, zanemareni ili jednostavno odbačeni bez odgovarajuće istrage tokom dužeg vremenskog perioda. U periodu od preko četiri godine nije se moglo smatrati da je na domaćem nivou sprovedena bilo kakva delotvorna krivična istraga. Nije bilo reakcija na navodnu umešanost policije u njegov nestanak, kada je informaciju o takvoj mogućnosti javno distribuirao glavni urednik lista „Grani“. Činjenica da su navodni izvršioc, od kojih su dvojica policajci u aktivnoj službi, identifikovani i optuženi za otmicu i ubistvo novinara samo nekoliko dana nakon što je rukovodstvo zemlje promenjeno, pokrenula je ozbiljne sumnje u istinsku želju državnih organa pethodne vlade da sprovedu detaljnu istragu u ovom predmetu. Izostanak bilo kakvog ishoda u osnovnom krivičnom postupku takođe je sprečio podnositeljku predstavke da dobije odštetu, jer se u praksi zahtev za naknadu štete u parničnom postupku ne razmatra pre konačnog utvrđivanja činjenica u krivičnom postupku koji je u toku.

Zaključak: Kršenje člana 2 (nepostojanje delotvorne istrage).

Nepostojanje zaštite i neobezbeđivanje delotvorne istrage o smrti novinara

Kilič (Kiliç) protiv Turske - [22492/93](#)

Presuda 28.3.2000. godine

Podnosilac predstavke je tvrdio da je država odgovorna za smrt njegovog brata Kemala Kiliča novinara koji je radio za list Özgür Gündem, zbog toga što ga nije zaštitila i zbog toga što nije obezbedila delotvornu istragu o njegovoj smrti.

Evropski sud za ljudska prava je konstatovao da je g. Kemal Kilič podneo zahtev za zaštitu samo dva meseca pre nego što su ga ubili nepoznati naoružani ljudi. Njegov zahtev pokazuje da je smatrao da su on i druga lica u opasnosti, jer su radili za Özgür Gündem. Tvrdio je da su distributerima i prodavcima lista pretili i napadali ih u različitim gradovima u jugoistočnom regionu. Ipak, istraga koju su sprovedeli pripadnici žandarmerije i javni tužilac nije obuhvatila bilo kakvo ispitivanje mogućnosti da je Kemal Kilič bio meta zbog svog novinarskog rada za Özgür Gündem. Činjenica da je predmet upućen tužiocu Suda za nacionalnu bezbednost ukazuje na to da se smatralo da je u pitanju zločin separatista. Nije bilo naznaka da su preduzete neke mere da se istraži bilo kakva umešanost snaga bezbednosti u događaj.

Zaključak: Kršenje člana 2 (nepostojanje delotvorne istrage).

Obaveza da se u istragu uključe porodice preminulih ili njihovi zakonski zastupnici

Adali protiv Turske - [38187/97](#)

31. marta 2005. godine

Podnositeljka predstavke je supruga Kutlu Adalija, poznatog pisca koji je pisao i objavljivao članke u kojima je oštro kritikovao politike i praksu turske vlade, a koji je ubijen iz vatrenog oružja ispred njihove kuće u „Turskoj Republici Severni Kipar“ (TRSK).

Nacionalne vlasti nisu sprovele adekvatnu i delotvornu istragu o okolnostima ubistva supruga podnositeljke predstavke. Sud je bio zapanjen činjenicom da je istraga, koja je obuhvatila ključne svedoke čija su svedočenja mogla da rasvetle ubistvo, sprovedena tek nakon što je o predmetu podnositeljke predstavke pred Evropskim sudom obavestena turska vlada. Izrazio je žaljenje što istražne vlasti nisu ostvarile istinsku koordinaciju ili pregledale mesto na kome je došlo do incidenta, što je sprovedeno balističko ispitivanje bilo nedovoljno i što istražni organi nisu uzeli izjave nekih ključnih svedoka.

Takođe, vlasti nisu dovoljno ispitale motive koji stoje iza ubistva g. Adalija. Tako nije utvrđeno da li su preduzete odgovarajuće mere da se istraži mogućnost da je ubistvo bilo politički motivisano ili da je na bilo koji način povezano sa njegovim radom kao novinara. Naprotiv, činilo se da su nadležni organi u ranoj fazi istrage i sa nedovoljno osnova, isključili tu mogućnost.

Naglašavajući značaj uključivanja porodica preminulih ili njihovih zakonskih zastupnika u istragu i pružanja informacija, kao i mogućnosti da iznesu druge dokaze, Evropski sud za ljudska prava je konstatovao da su spisi o istrazi bili nedostupni podnositeljki predstavke, koja nije imala načina da sazna bilo šta o sprovođenju istrage ili napretku ostvarenom u istrazi.

Zaključak: Kršenje člana 2 (nepostojanje delotvorne istrage).

Nesprovođenje delotvorne i adekvatne istrage od strane vlasti

Tepe protiv Turske - [27244/95](#)

Presuda 9.8.2003. godine

Ovaj predmet se odnosio na navode o tome da turske vlasti nisu sprovele delotvornu i adekvatnu istragu o smrti Ferhata Tepea, novinara lista Özgür Gündem.

Evropski sud za ljudska prava nije mogao da zaključi van svake razumne sumnje da su Ferhata Tepea oteli i ubili predstavnici države ili lice koje je delovalo u njihovo ime. Međutim, u pogledu procesnog aspekta člana 3, Sud je konstatovao da je bilo uočljivih propusta u vođenju istrage o nestanku i smrti Ferhata Tepea. Nije postojala odgovarajuća koordinacija između policijskih organa i različitih tužilaštava, koji osim toga nisu proširili istragu niti su preduzeli korake na sopstvenu inicijativu da bi identifikovali moguće svedoke. Sud je takođe izrazio žaljenje što nije izvršena potpuna forenzička obdukcija od strane kvalifikovanog sudsko-medicinskog veštaka.

Zaključak: Kršenje člana 2 (nepostojanje delotvorne istrage).

Rođaci preminulog novinara nisu uključeni u sudski postupak

Dink protiv Turske - [2668/07](#), [6102/08](#), [30079/08](#)

Presuda 14.9.2010. godine

Ovaj predmet se odnosi na navodno nesprovođenje delotvorne i adekvatne istrage turskih vlasti o smrti gospodina Dinka, direktora i glavnog urednika tursko-jermenskog nedeljnika. Tokom 2003. i 2004. godine napisao je više članaka u kojima je izneo svoje stavove o identitetu turskih državljana jermenskog porekla. Naveo je, između ostalog, da je opsesija Jermena da im se prizna status žrtava genocida postala njihov *raison d'être* (razlog postojanja), da je ta njihova potreba kod turskog naroda nailazila na ravnodušnost i da su, kao rezultat toga, traume koje su pretrpeli Jermeni i dalje živo pitanje. Po njegovom mišljenju, turska komponenta jermenskog identiteta bila je i otrov i protivotrov. Ekstremni nacionalisti reagovali su na članke organizovanjem demonstracija, pisanjem pretećih pisama i podnošenjem krivične prijave. Godine 2005. krivični sud je novinara proglasio krivim za vređanje „turkstva“ (turskog identiteta) i izrekao mu uslovnu kaznu zatvora. Kasacioni sud je 2006. godine potvrdio ustanovljenu krivicu. Početkom 2007. godine krivični sud kome je predmet vraćen obustavio je postupak zbog smrti novinara, koji je ubijen nekoliko nedelja ranije.

Evropski sud za ljudska prava je konstatovao da se osnovano može smatrati da su snage bezbednosti bile obaveštene o snažnom neprijateljstvu prema novinaru u ekstremnim nacionalističkim krugovima. Nadalje, čini se da su dva odeljenja policije i jedno odeljenje žandarmerije bili obavešteni o verovatnoći pokušaja atentata, pa čak i o identitetu navodnih nalogodavaca. Stoga bi se moglo reći da je pretnja atentatom bila stvarna i neposredna. Međutim, niko od pomenutih državnih organa nije preduzeo ništa da spreči stvarni i neposredni rizik po život novinara.

Ukupno gledano, istraga koju su sproveli organi gonjenja teško da je bila nešto više od odbrane policijskih službenika o kojima je bila reč, ne pruživši nikakav odgovor na pitanje o njihovom propustu da preduzmu mere prema osumnjičenima za ubistvo. Nije dato nikakvo objašnjenje za to što policija nije preduzela mere koje je zahtevala situacija. Sud je prihvatio činjenicu da je krivični postupak protiv lica osumnjičenih za napad još uvek u toku. Međutim, nije mogao a da ne konstatuje da su svi postupci u koje su bili umešani državni organi obustavljeni. Konačno, Sud je izneo zapažanje da su istrage vodili službenici iz izvršne vlasti i da rođaci novinara nisu bili uključeni u postupak, što je takođe umanjilo delotvornost istrage.

Zaključak: Kršenje člana 2 (nepostojanje delotvorne istrage).

Član 3 Konvencije (zabrana mučenja i nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja): nesprovedenje delotvornih istraga nakon nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja

Kada novinar ili bilo koji medijski radnik iznese dokazivu tvrdnju o tome da je bio zlostavljan, ta odredba, a u vezi sa opštom obavezom države prema članu 1 Konvencije da svakome u svojoj nadležnosti jemči prava i slobode utvrđene Konvencijom, samim tim, iziskuje da mora postojati delotvorna zvanična istraga.

Ta istraga treba da bude takva da dovede do otkrivanja i kažnjavanja odgovornih. Lica koja sprovode istragu moraju biti nezavisna i nepristrasna u svom radu, kako po zakonu, tako i u praksi. Takva istraga takođe mora da bude temeljna. To znači da vlasti uvek moraju da učine ozbiljan pokušaj da otkriju šta se dogodilo i ne bi trebalo da se oslanjaju na ishitrene ili neosnovane zaključke da bi istragu završili, niti bi takve zaključke trebalo da koriste kao osnov za svoje odluke. Moraju preduzeti sve razumne korake koji su im na raspolaganju da obezbede dokaze o incidentu, uključujući, između ostalog, svedočenja očevidaca i forenzičke dokaze. Svaki nedostatak istrage koji umanjuje mogućnost da se utvrdi uzrok povreda ili identitet odgovornih lica predstavlja rizik da istraga neće zadovoljiti ovaj standard.

Obaveza da se izvrše hitna sudsko-medicinska veštačenja

Rizvanov protiv Azerbejdžana - [31805/06](#)

Presuda 17.7.2012. godine

Ovaj predmet se odnosio na navodni propust domaćih vlasti da sprovedu delotvornu istragu koja bi omogućila otkrivanje i kažnjavanje policijskog službenika koji je novinaru iz Azerbejdžana naneo tešku fizičku i psihičku patnju dok je novinar izveštavao o demonstracijama u Bakuu.

Hitno sudsko-medicinsko veštačenje bilo je od presudne važnosti jer su znaci povređivanja mogli prilično brzo da nestanu, što bi dovelo do potpunog ili delimičnog gubitka dokaza pre nego što je sudsko-medicinsko veštačenje izvršeno. Ipak, sa pritužbom podnosioca predstavke nije se postupalo sa dovoljnom pažnjom: iako je svoju tužbu za zlostavljanje hitno podneo Državnom tužilaštvu, vlasti nisu naredile sudsko-medicinsko veštačenje do dvadeset i jedan dan nakon incidenta. Pravovremeni lekarski pregled mogao je da omogući veštaku medicinske struke da donese definitivni zaključak o postojanju i vremenu nanošenja povreda. Međutim, istražni organi su odbili, s jedne strane, da pridaju bilo kakav značaj lekarskom uverenju koje je dostavio podnosilac predstavke, dok su, sa druge strane, propustili da blagovremeno pribave „pravi“ forenzički izveštaj. Prema mišljenju Suda, ovaj nedostatak je umanjio ukupnu delotvornost istrage.

Pored toga, Evropski sud za ljudska prava je konstatovao nekoliko nedostataka u krivičnom postupku koji se vodio na domaćem nivou. Obrazloženje dato u odluci tužioca da obustavi istragu nije sadržavalo nikakvu ocenu izjava svedoka u korist podnosioca predstavke. Nadalje, istražni organi ignorisali su i druge dokaze koje je dostavio podnosilac predstavke, kao što su video-snimak i fotografije, za koje se *prima facie* činilo da su relevantni.

Zaključak: Kršenje člana 3 (nepostojanje delotvorne istrage).

Nepostojanje nezavisnosti i nepristrasnosti istrage

Nadžafli (Najafli) protiv Azerbejdžana - [2594/07](#)

Presuda 2.10.2012. godine

Predmet se odnosio na novinara koga je policija pretukla dok je izveštavao o demonstracijama u Bakuu koje nisu bile odobrene. Krivična istraga je prekinuta zbog toga što nije bilo moguće identifikovati službenike odgovorne za njegove povrede.

Evropski sud za ljudska prava je konstatovao da je došlo do značajnih procesnih kašnjenja i da istraga nije vođena dovoljno temeljno. Postojale su i ozbiljne sumnje oko toga da li je podnosilac predstavke bio blagovremeno obavješten o svim proceduralnim koracima. Najproblematičnije je, međutim, bilo pitanje nezavisnosti i nepristrasnosti istrage: zadatak identifikacije lica odgovornih za batinanje podnosioca predstavke bio je dodeljen istom organu čiji su službenici navodno počinili krivično delo. Istraga je prekinuta iz neadekvatnih razloga (navodna nemogućnost identifikacije policijskih službenika o kojima se radilo). I na kraju, podnosilac predstavke je efektivno bio lišen mogućnosti da traži odštetu u parničnom postupku, jer se od njega tražilo da imenuje konkretne policijske službenike kao tužene. Taj zahtev je predstavljao nepremostivu prepreku, pošto je identifikacija tih policijskih službenika bila zadatak krivične istrage, koja je u tom predmetu bila nedelotvorna i nije postojala njena nezavisnost.

Zaključak: Kršenje člana 3 (nepostojanje delotvorne istrage).

Legitimne sumnje u nezavisnost i nepristrasnost istrage

Emin Huseynov protiv Azerbejdžana – [59135/09](#)

Presuda 7.8.2015. godine

Predmet se odnosio na navodno nesprovođenje delotvorne istrage od strane vlasti posle zlostavljanja novinara, uhapšenog u Bakuu, koji je kasnije primljen na intenzivnu negu u bolnicu po puštanju nakon policijskog zadržavanja.

Tužena Država je tvrdila da je preduzela neophodne mere kako bi istražila tvrdnju g. Huseynova o zlostavljanju od strane policije i da je utvrdila da nema potrebe za pokretanjem krivičnog postupka. Međutim, prema mišljenju Suda, činjenica da je pritužbu razmatrao istražitelj - koji očigledno nije ni identifikovao ni ispitao policijske službenike koji su bili umešani - iz iste policijske stanice u kojoj se delo navodno dogodilo, kao i činjenica da je portparol Ministarstva unutrašnjih poslova još pre završetka istrage saopštio medijima da g. Huseynov nije bio zlostavljan, bacile su sumnju na nezavisnost i nepristrasnost istrage.

Zaključak: Kršenje člana 3 (nepostojanje delotvorne istrage).

Evropski propisi i standardi

Savet Evrope

[Preporuka Komiteta ministara državama članicama o zaštiti novinarstva i bezbednosti novinara i ostalih medijskih aktera koju je Komitet ministara usvojio 13. aprila 2016. godine na 1253. sastanku zamenika ministara](#)

[Deklaracija Komiteta ministara o zaštiti novinarstva i bezbednosti novinara i ostalih medijskih aktera, koju je Komitet ministara usvojio 30. aprila 2014. godine na 1198. sastanku zamenika ministara](#)

“1. Novinari i ostali medijski akteri u Evropi su sve izloženiji uznemiravanju, zastrašivanju, lišavanju slobode, fizičkim napadima, pa čak i ubistvima zbog svog istraživačkog rada, mišljenja ili izveštavanja. Pomenuta zlostavljanja i krivična dela često prate nedovoljni naponi nadležnih državnih organa da se učinioци izvedu pred lice pravde, što dovodi do kulture nekažnjivosti. (...)

5. Napadi na novinare i ostale medijske aktere predstavljaju posebno teške povrede ljudskih prava jer njihova meta nisu samo pojedinci, već uskraćivanje prava drugima na primanje informacija, čime se ograničava javna debata, koja je u samoj srži pluralističke demokratije.(...)

8. Iskorenjivanje nekažnjivosti je ključna obaveza država, kao pitanje pravde za žrtve, kao faktor odvratanja u odnosu na buduća kršenja ljudskih prava i radi podržavanja vladavine prava i poverenja javnosti u pravosudni sistem.⁷ Sve napade na novinare i ostale medijske aktere treba odlučno i blagovremeno istražiti, a učinioce procesuirati. Delotvorna istraga o takvim napadima iziskuje da se svaka potencijalna povezanost sa novinarskim aktivnostima s dužnom pažnjom i na transparentan način uzme u obzir.”

[Rezolucija 2035 \(2015\) Parlamentarne skupštine: Zaštita bezbednosti novinara i medijskih sloboda u Evropi](#)

“(...) Skupština poziva države članice da u potpunosti istraže sve slučajeve nasilne smrti novinara.”

[Rezolucija 1535 \(2007\) Parlamentarne skupštine: „O ugrožavanju života i slobode izražavanja novinara”](#)

“4. (...) da bi demokratija bila autentična, sloboda izražavanja i sloboda veroispovesti treba da stoje u uskoj povezanosti. Za nasilne napade i pretnje od strane bilo koje grupe koja se poziva na svoju veroispovest, uperene protiv izražavanja mišljenja rečima, govorom ili vizuelnim sredstvima, nema mesta u evropskim demokratijama.

5. Skupština podseća na zakonsku obavezu država članica, u skladu sa članovima 2 i 10 EKLJP, da se

sprovede istraga o svim ubistvima novinara, kao i delima teškog fizičkog nasilja protiv njih i pretnjama smrću koje su im upućene. Ova obaveza proizilazi iz individualnih prava novinara u skladu sa Konvencijom, kao i iz potrebe da svaka demokratija ima funkcionalne medije bez zastrašivanja i političkih pretnji. Tamo gde se napadi protiv novinara mogu vršiti nekažnjeno, trpe demokratija i vladavina prava. (...)

10. Skupština poziva nacionalne parlamente da pažljivo prate napredak takvih krivičnih istraga i pozovu nadležne organe na odgovornost za eventualne propuste da se sprovede istraga ili pokrene krivično gonjenje (...)

11. Skupština poziva sve parlamente o kojima je reč da sprovedu parlamentarne istrage nerešenih ubistava novinara, kao i napada na njih i pretnji smrću koje su im upućene, kako bi se rasvetlili pojedinačni slučajevi i hitno formulisale delotvorne politike za veću bezbednost novinara i ostvarivanje njihovog prava da svoj posao obavljaju bez pretnji.”

Evropska unija

[Izjava visoke predstavnice Federice Mogherini u ime Evropske unije povodom Međunarodnog dana borbe protiv nekažnjivosti zločina nad novinarima, 2. novembar 2015. godine.](#)

“Mediji su ogledalo naših društava: ako su oni slobodni i kritični, i mi smo slobodni i bezbedni. Ipak, dok obeležavamo Međunarodni dan borbe protiv nekažnjivosti zločina nad novinarima, izveštači u mnogim zemljama širom sveta se suočavaju sa sve većim stepenom zastrašivanja i nasilja.

Napadi na novinare nisu samo napadi na žrtve tih napada, već i na slobodu izražavanja i slobodu medija. EU očekuje da državni organi u potpunosti poštuju svoje međunarodne obaveze da delotvorno, hitno i nezavisno istražuju takve zločine i postaraju se da učinioci i nalogodavci takvog nasilja, bilo da su predstavnici države ili ne, budu izvedeni pred lice pravde.”

Organizacija za evropsku bezbednost i saradnju u Evropi (OEBS)

[OEBS-ov Priručnik o bezbednosti novinara \(2014.\)](#)

“Ukidanje nekažnjivosti: imperativ za OEBS

Nekažnjivost predstavlja sistemsko nevršenje funkcija upravljanja i vladavine zakona od kojih zavise sigurnost i prava svih ljudi. Stoga je ukidanje nekažnjivosti apsolutni imperativ za OEBS. Nekažnjivost je uvek dvostruko nepravedna prema žrtvama nasilnih zločina i ona podriva vladavinu prava u društvima gde se pojavljuje. Ona dovodi do gubitka poverenja javnosti u nezavisnost agencija koje sprovode zakon i sudske sisteme i ohrabruje vršenje zločina, jer oni koji nameravaju da nekog napadnu ili ubiju znaju da su prethodni zločini prošli nekažnjeno.

Istrage napada na novinare iziskuju posebnu osetljivost i stručnost kako bi se obezbedilo da sve moguće veze između krivičnog dela i profesionalnih aktivnosti novinara budu otkrivene i uzete u obzir. Novinski članak, emitovani prilog kao i svaki drugi oblik objavljenog materijala može predstavljati važan dokaz.

Blagovremene i delotvorne istrage su od kritičnog značaja kako bi se dokazi sačuvali, a pravda sproveda. Nažalost, vlasti država članica OEBS su u jednom broju slučajeva prebrzo odbacivale mogućnost takvih veza, usled čega su izostale odgovarajuće istrage. Stoga se preporučuje odgovarajuća obuka policajaca, tužilaca, advokata i sudija kako bi ovladali neophodnim veštinama.

Policija i vlasti bi takođe trebalo da imaju u vidu činjenicu da postoji velika mogućnost da će novinari biti izloženi zlonamernim fizičkim napadima zbog svog rada. Trebalo bi da budu spremni da preuzmu korake kako bi im obezbedili zaštitu ukoliko postoji značajna ili neposredna opasnost da će biti napadnuti ili da će im biti naneto zlo.

Prevod ovog dokumenta je pripremljen uz finansijsku podršku Evropske unije i Saveta Evrope.
Izraženi stavovi ne izražavaju nužno mišljenja Evropske unije.

Prevod sufinansiran
od strane Evropske unije

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE